

OSOBITOSTI IZGOVORA GLASOVA U GLUHIH SREDNJOŠKOLACA

SANDRA BRADARIĆ-JONČIĆ,* DRAŽENKA BLAŽI*

Primljeno: ožujak 2002.
Prihvaćeno: svibanj 2002.

Izvorni znanstveni rad
UDK: 376.33

Cilj ovog rada bio je ispitati i objasniti, na kvantitativnoj i kvalitativnoj razini, sličnosti i razlike u izgovoru glasova prelingvalno gluhih srednjoškolaca iz posebnih (N = 20) i redovnih škola (N = 20) u Zagrebu. Ispitivanje je izvršeno testom artikulacije, kojim se procjenjuje izgovor glasova u riječima u inicijalnoj, medijalnoj i finalnoj poziciji u riječi.

Ispitanici iz redovne škole točno su izgovorili 85% ispitanih glasova, a ispitanici iz posebne škole 75% glasova. Analizom varijance na sumarnoj varijabli artikulacije utvrđeno je da je ova razlika u ukupnoj uspješnosti izgovora statistički značajna. Međutim, na razini izgovora pojedinačnih glasova statistički značajne razlike pokazale su se svega na trima varijablama u korist ispitanika iz redovne škole, i to u izgovoru glasova /b/, /g/ i /nj/. Statistički neznačajne razlike u izgovoru preostalih glasova svojim kumulativnim djelovanjem doprinjele su većoj ukupnoj uspješnosti izgovora u ispitanika iz redovne škole.

Iako su utvrđene značajne kvantitativne razlike na razini ukupnog rezultata na testu artikulacije, čini se da među dvama uzorcima u ovom ispitivanju nema značajnih razlika u strukturi ispravno/pogrešno izgovorenih glasova, jer je redosljed ispravno izgovorenih pojedinačnih glasova, kao i glasovnih skupina po mjestu i načinu tvorbe bio sličan u oba uzorka. Ispitanici iz oba uzorka s istim su glasovima i glasovnim skupinama imali najmanje, odnosno najviše teškoća, ali su učenici iz posebne škole pokazali kvantitativno zaostajanje.

Kvalitativne razlike, međutim, čini se postoje u tipovima pogrešaka, koje bi se mogle dovesti u vezu s obilježjima rehabilitacije slušanja i govora

Ključne riječi: gluhoća, artikulacija, izgovor glasova, govor

Uvod

Opća razumljivost govora osoba oštećena sluha rezultat je kvalitete svih triju sastavnica govora: izgovora glasova, prozodije i fonacije, odnosno kvalitete glasa, kao i jezičnih znanja osobe. Kvaliteta tih čimbenika, pak, u *prelingvalno gluhih* osoba u najvećoj mjeri ovisi o pravodobnosti te o interakciji stupnja i vremena nastanka oštećenja sluha, kvaliteti i kvantiteti rehabilitacije komunikacijskih vještina.

Rezultati istraživanja pokazuju da je opća razumljivost govora u visokoj negativnoj korelaciji, od oko -0.70 , s prosječnim gubitkom sluha te da je ona u praktički gluhih osoba prosječno vrlo

slaba, i najčešće ne prelazi 20-25% tnu razinu (John i Howarth, 1976; Markides, 1970; Jensema i sur, 1978; Monsen, 1978). Jensema i sur. (1978) na reprezentativnom uzorku od gotovo 1000 ispitanika različitih stupnjeva prelingvalnih oštećenja sluha, utvrdili su da, prema procjenama procjenjivača, među osobama s prosječnim gubitkom sluha iznad 90 dB, dakle praktički gluhih osobama, 25% njih ima govor koji je razumljiv ili vrlo razumljiv široj okolini. Među onima s prosječnim gubitkom sluha između 70 i 90 dB, dakle, teško nagluhim osobama, oko 50% njih imalo je razumljiv ili vrlo razumljiv govor, dok je među osobama s prosječnim gubitkom sluha ispod 70 dB, oko 70% njih imalo razumljiv govor. Iz ovih

* Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu